

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Centre de Recursos per a
l'Aprenentatge i la Investigació

Fonts d'informació: tipologies i ús

Sumari

1 Introducció

2 Què són les fonts d'informació?

3 Necessitats d'informació

4 Tipus de fonts d'informació

4.1 Catàlegs

4.2 Recercador+

4.3 Cercadors

4.4 Portals temàtics: guies temàtiques

4.5 Diccionaris i enciclopèdies

4.6 Revistes

4.7 Bases de dades

4.8 Llibres electrònics

4.9 Tesis doctorals

4.10 Accés obert

4.11 Repositoris digitals

4.12 Eines 2.0

4.13 Organismes i institucions

4.14 Cartoteca

4.15 Patrimoni UB

4.16 Gestors de referències bibliogràfiques

1 Introducció

- La informació creix de manera exponencial, per tant, és impossible fer un seguiment de tot el que es publica. Amb Internet i la publicació digital aquest fenomen és imparabile.

- Els **objectius** d'aquesta guia són:
 - a) Conèixer els diferents tipus de fonts d'informació per tal de fer servir les més adequades.
 - b) Formar usuaris autònoms.
 - c) Optimitzar la utilització de recursos.

2 Què són les fonts d'informació?

Les **fonts d'informació** són aquells objectes o subjectes que generen, contenen, subministren o transfereixen informació.

3 Necessitats d'informació

- Cal definir les **necessitats d'informació**, saber quan i per què es necessita la informació, saber on trobar-la, com avaluar-la, com utilitzar-la i com comunicar-la.
- Evitar la **infoxicació**, és a dir, una intoxicació intel·lectual produïda per l'excés d'informació, per la manca d'objectius clars i la manca de temps per digerir-la.
- Cal definir un **pla de treball**:
 - Triar el tema.
 - Definir l'enfocament.
 - Delimitar l'abast cronològic, geogràfic, social, etc.

4 Tipus de fonts d'informació

Podem distingir dos tipus de fonts d'informació:

- 1 Fonts primàries:** donen accés directe a la informació. Exemples: diccionaris, enciclopèdies, etc.
- 2 Fonts secundàries:** recopilen informació sobre les fonts primàries, és a dir, són fonts de referència que no ofereixen coneixements nous però que faciliten l'accés a les fonts primàries. Exemples: catàlegs, bases de dades, portals temàtics, etc.

4.1 Catàlegs (I)

- Són bases de dades d'una institució on es descriuen i s'informa d'on estan localitzats els documents adquirits en qualsevol suport (paper, CD-ROM, etc.) o dels quals se n'ha adquirit el dret a l'accés (informació electrònica).
- **Tipus**
 - D'una única institució. Exemple: [Catàleg UB](#).
 - De diverses institucions. Exemple: [Catàleg Col·lectiu Universitats de Catalunya](#).

4.1 Catàlegs (II)

- **Ús**
 - Són útils per saber quins documents té la biblioteca i on es localitzen: llibres, revistes, DVD, recursos electrònics, etc. Si el document és electrònic permet accedir directament al recurs.
 - No cal posar accents ni cal diferenciar entre majúscules i minúscules.

4.2 Recercador+

- El **re**cerca**do**r+ és el cercador dels recursos electrònics del CRAI de la Universitat de Barcelona. Ofereix un sol punt d'accés a bases de dades, portals de llibres electrònics, catàlegs de biblioteques, portals de revistes i revistes electròniques.
- Permet fer una cerca simultània en més d'un recurs electrònic des d'una única interfície de cerca.
- Mostra els resultats agrupats segons el recurs d'origen.
- Permet l'accés al text complet de l'article si la UB està subscripta a la publicació.

4.3 Cercadors (I)

- Eina de cerca consistent en una base de dades de pàgines web indexades automàticament, que permet a l'usuari fer consultes a partir d'una o més paraules que apareguin en els documents indexats. Exemples:

- **Tipus**
 - Generals o especialitzats.
 - Imatges, vídeos i so.
 - Metacercador: cercador de cercadors.

4.3. Cercadors (II)

- **Ús**
 - Són útils per trobar documents i llocs web, donen accés a informació actualitzada i recuperen una gran quantitat d'informació (això comporta perill d'infoxicació).
 - Cal tenir present que en molts casos la informació no està contrastada, no és fiable. Tot i que la consulta és gratuïta l'accés al document no sempre ho és.

4.4 Portals temàtics: guies temàtiques

- Són llocs web que tenen com a objectiu oferir a l'usuari, de manera fàcil i integrada, un conjunt de recursos i serveis d'una temàtica específica on la informació es manté actualitzada constantment. Experts en la matèria seleccionen els recursos.
- Les guies temàtiques són una selecció de recursos d'informació relacionats amb els àmbits temàtics de docència i de recerca de la Universitat de Barcelona. Aquestes guies ajuden a:
 - Trobar enllaços o adreces web sobre la temàtica en què s'especialitzen.
 - Accedir a les bases de dades, llibres i revistes electròniques especialitzades de què disposa la biblioteca.

4.5 Dictionaris i enciclopèdies (I)

- Publicacions que permeten una consulta ràpida i faciliten una informació immediata, puntual i suficient. Ofereixen informació força fiable ja que acostumen a estar elaborades per experts. Exemple: [*Encyclopedia of Astronomy and Astrophysics*](#).
- **Tipus**
 - Generals o especialitzats.
 - En paper, suport òptic o en línia.

4.5 Diccionaris i enciclopèdies (II)

- **Ús**
 - Són útils per resoldre preguntes puntuals perquè donen accés ràpid a definicions breus i concretes (diccionaris) o a informació bàsica i objectiva sobre un tema (enciclopèdies).
 - No són útils per consultar temes d'actualitat ja que requereixen molt de temps per actualitzar els continguts.

4.6 Revistes (I)

- Contenen articles de temes d'actualitat i apareixen amb una freqüència regular. Les revistes subscrietes per la UB o d'accés obert (electròniques i paper) es poden cercar des del [Catàleg](#). Si només es volen cercar revistes electròniques s'utilitza el [re](#)cercador⁺ des de l'apartat [Revistes electròniques](#).

4.6 Revistes (II)

- **Tipus**

- **Científiques:** els articles, redactats i supervisats per experts, inclouen sempre referències bibliogràfiques, i la informació és fiable i està basada en una investigació exhaustiva. Exemple: [*Journal of Computational Science*](#).
- **De divulgació:** se centren en temes d'interès general que inclouen notícies i tendències. Els articles han de ser aprovats per l'editor i, per tant, es consideren més fiables que els llocs web. Els articles els escriuen periodistes, no investigadors, i no acostumen a estar basats en una investigació ni són supervisats per especialistes. Exemple: [*PC World*](#).

4.7 Bases de dades

- Conjunt d'informació descriptiva de documents que han estat preseleccionats. Informació controlada, emmagatzemada i sistematitzada per facilitar-ne la recuperació. Exemple:
- **Ús**
 - Proporcionen referències bibliogràfiques d'articles amb nom d'autor, títol de l'article, títol de la revista, volum i/o número, números de pàgina, data, resum de l'article, etc.
 - Permeten l'accés al text complet de l'article si la UB està subscripta a la publicació.
 - Permeten saber què s'ha publicat sobre un tema.
 - No informen sobre la localització ni la disponibilitat.

4.8 Llibres electrònics

- Cada vegada més els llibres es publiquen en versió digital. Al CRAI les subscripcions són a títols individuals i també a col·leccions.
- A través del [Catàleg](#) o de l'apartat de [Llibres electrònics](#), es poden consultar un gran nombre de títols de diferents temàtiques.

4.9 Tesis doctorals (I)

- Exposició escrita sobre un tema l'estudi del qual comporta un treball de recerca i d'aportació personal, presentada per un aspirant al títol acadèmic de doctor a la corresponent facultat universitària.
- Les tesis doctorals llegides a la UB (electròniques, en paper o microfilm) es poden cercar des del [Catàleg](#).

4.9 Tesis doctorals (II)

- També es pot consultar **TDX** Tesis Doctorals en Xarxa, un repositori cooperatiu que conté, en format digital, tesis doctorals llegides a les universitats de Catalunya i altres comunitats autònomes. La consulta de les tesis és d'accés lliure i permet fer cerques al text complet de les tesis, per autor/a, director/a, títol, matèria de la tesi, universitat i departament on s'ha llegit, any de defensa, etc.

4.10 Accés obert (I)

- Per *accés obert (Open Access)* s'entén un accés en línia, gratuït, immediat i permanent al text complet d'un article. En molts casos també inclou l'eliminació de barreres legals per poder-lo utilitzar (reproduir, distribuir o fer una comunicació pública), i fins i tot transformar (traduir), sempre que se'n reconegui l'autoria i se'n mantingui la integritat. En el primer cas parlariem d'*accés obert gratuït* i en el segon cas d'*accés obert lliure*.

4.10 Accés obert (II)

- Hi ha dues vies de l'accés obert:
 - 1 Autoarxiu:** via verda. Es dipositen els articles de revista en arxius electrònics oberts. Exemple:
 - 2 Revistes en accés obert:** via daurada. Són revistes compromeses amb l'accés obert, que no invoquen la propietat intel·lectual per restringir l'accés als materials publicats i utilitzar-los, i que fan servir els drets i altres eines per assegurar un accés obert a tots els articles que s'hi publiquin, sense cobrar per subscripció ni per accés. Exemple:

4.11 Repositoris digitals (I)

- Als [repositoris digitals](#) de la UB trobareu la producció científica publicada en accés obert de la Universitat de Barcelona:

Revistes Catalanes
amb Accés Obert

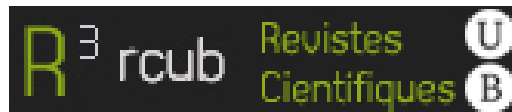
Tesis Doctorals
en Xarxa

MATERIALS
DOCENTS
EN XARXA

DIPOSIT
DIGITAL
DE LA UB

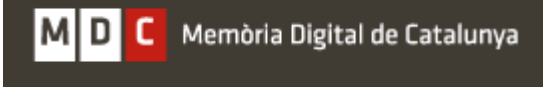
Revistes
Científiques

Dipòsit de la Recerca
de Catalunya

4.11 Repositoris digitals (II)

Altres repositoris:

- Memòria Digital de Catalunya Repositori des d'on es poden consultar col·leccions digitalitzades de revistes catalanes antigues, fotografies, mapes, cartells, ex-libris, etc., relacionats amb Catalunya.

4.12 Eines 2.0

- Utilitats d'escriptori web: netvibes
Dashboard Everything
- Web social: delicious flickr®
from YAHOO!
- Xarxes socials: facebook twitter
- Alertes i notícies: [RSS](#), blocs

El CRAI utilitza aquestes eines per:

- Difondre les activitats, els fons i els serveis de la biblioteca.
- Mantenir informats els usuaris de les novetats de la biblioteca.
- Potenciar la participació dels usuaris en les activitats de la biblioteca.
- Establir un canal de comunicació i participació més directe entre l'usuari i la biblioteca per poder detectar les tendències i les necessitats que l'usuari pugui tenir.

4.13 Organismes i institucions

- Faciliten informació oficial i normalitzada (estatal, autonòmica, municipal o institucional) en els àmbits que els són propis. Exemple: [Generalitat de Catalunya](#).
- Són útils per localitzar informació que emana del propi organisme o institució. A més, la informació és fiable en la mesura que està publicada per la mateixa organització.

4.14 Cartoteca

- Es poden cercar mapes i altres documents cartogràfics des del [Catàleg](#).
- El CRAI disposa d'importants fons cartogràfics:

La Cartoteca de Geologia està especialitzada en ciències de la terra i el seu fons el formen aproximadament 10.000 mapes i 14.000 fotografies aèries de Catalunya i Aragó.

La Cartoteca de Geografia conté material cartogràfic de totes les disciplines relacionades amb el món de la geografia.

El Fons cartogràfic de Fons Antic inclou mapes en atles i en làmines soltes.

4.15 Patrimoni UB

- Dins del [Patrimoni UB](#) trobem:
 - 1 Fons personals: obra, arxiu o biblioteca personal de persones estretament vinculades a la UB, com per exemple el [Fons Josep Artigas](#) i [Fons Jordi Sabater Pi](#).
 - 2 Col·leccions especials: inclou biblioteques personals, com ara la [Biblioteca Ernest Lluch](#), i col·leccions temàtiques com ara el [Fons bibliogràfic Ramon Llull](#).
 - 3 [Col·leccions digitals](#): és una selecció de documents del fons de la UB entorn d'una temàtica o d'una tipologia, digitalitzats amb l'objectiu de facilitar-ne l'accés. Exemples: [Cartells del Pavelló de la República](#) o el [Fons Grewe](#).
 - 4 [Fons Antic](#): des del Catàleg es poden cercar documents anteriors a 1900.

4.16 Gestors de referències bibliogràfiques

- Permeten crear una base de dades pròpia on poder mantenir, organitzar i donar forma a les referències bibliogràfiques obtingudes d'una o diverses bases de dades.
- Permeten també extreure llistes de bibliografia en diferents estils de citació i incorporar-les als documents de text.
- MENDELEY El CRAI de la UB, mitjançant una subscripció institucional, ofereix l'accés a aquest gestor de referències bibliogràfiques. Tots els membres de la comunitat universitària de la UB poden obrir un compte propi per gestionar la seva bibliografia.

Moltes gràcies!

